

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
„ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА”**

«Затверджено»

Голова приймальної комісії
ДЗ „Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка”

 проф. О. Караман

" 21 " березня 2022 р.

**ПРОГРАМА
фахового вступного випробування для вступу на навчання за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти
спеціальності 014.07 «Середня освіта. Географія»
на основі здобутих рівнів вищої освіти бакалавра та магістра**

ЗМІСТ

I. Загальні положення	3
II. Організаційно-методичні рекомендації	3
III. Перелік питань з окремих дисциплін підготовки для вступних випробувань.....	4
IV. Приклад тестового завдання	6
V. Перелік рекомендованої літератури.....	6

I. Загальні положення

Програма вступних випробувань з циклу професійно-орієнтованих дисциплін для вступу за ступенем магістра за спеціальністю «Середня освіта. Географія» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» є засобом перевірки якості теоретичної та практичної підготовки вступників.

Вступні випробування проводяться з метою визначення рівня сформованості знань абітурієнтів у частині теоретико-методологічних засад науки географії та методики її викладання. На вступному випробуванні вступник повинен продемонструвати передусім розуміння основних законів і закономірностей географічної науки та її практичного значення, володіння понятійно-термінологічним апаратом географії та методики викладання географії. Одночасно він повинен показати своє вміння орієнтуватися у фактичному матеріалі, географічній номенклатурі.

Програма вступних випробувань дозволяє систематизувати теоретичні знання та уміння, необхідні для навчання за обраною спеціальністю.

До програми вступних випробувань включені питання таких нормативних дисциплін природничо-наукової та професійної підготовки бакалавра за спеціальністю 014.07 «Середня освіта. Географія»: «Загальне землезнавство», «Фізична географія України», «Фізична географія материків і океанів», «Географія світового господарства», «Соціально-економічна географія України», «Регіональна економічна та соціальна географія зарубіжних країн», «Методика викладання географії».

II. Організаційно-методичні рекомендації

Фахове вступне випробування проводиться з метою виявлення вступників, які досягли відповідного професійного рівня та отримали необхідні знання для подальшого вдосконалення професійної діяльності в галузі географії та методики її викладання (навчання). Тестові завдання вступного випробування мають на меті перевірити здатність вступника опанувати програму другого рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Вступник повинен знати і розуміти:

- об'єктно-предметну область та понятійно-термінологічний апарат географії, у т.ч. фізичної географії, економічної та соціальної географії;
- властивості та закономірності географічної оболонки, сутність основних процесів, що відбуваються в географічній оболонці Землі;
- особливості природи материків і океанів;
- особливості природи України, її природно-ресурсний потенціал, його географію та вплив на структуру господарства;
- динаміку і склад, особливості розміщення населення України і світу;
- політичну карту світу, історико-географічні регіони і типи країн, їх характерні риси;

- характеристику різних регіонів та країн світу;
- секторальну структуру світового господарства і географію виробництва;
- особливості сучасних світогосподарських зв'язків;
- основні педагогічні методи і прийоми навчання географії;
- дидактичні принципи навчання географії;
- засоби навчання географії.

Вступник повинен **вміти**:

- знаходити причинно-наслідкові зв'язки між компонентами географічної оболонки і природними явищами і процесами;
- аналізувати населення, його структуру, розміщення, пояснювати географічні особливості населення в Україні і світі;
- пояснювати тенденції в географії світового господарства, визначати принципи розміщення різних видів економічної діяльності в Україні і світі та пояснювати особливості їх територіальної організації;
- аналізувати зміни окремих компонентів природних умов і природних ресурсів під впливом діяльності людини;
- визначати способи раціонального використання природних ресурсів;
- визначати сутність, причини виникнення та шляхи розв'язання глобальних проблем людства, географічні особливості їх прояву;
- наводити приклади засобів навчання географії;
- пояснювати особливості застосування різних методів і прийомів навчання географії у закладах загальної середньої освіти.

На виконання тесту відведено 60 хвилин.

Оцінка за вступне випробування виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання. Мінімумально необхідна кількість набраних балів складає 100.

III. Перелік питань та список літератури з окремих дисциплін підготовки для вступних випробувань

1. Фізична географія як наука: об'єкт, предмет, методологічні засади, методи досліджень
2. Основні етапи всесвітньої історії географічних досліджень. Зарубіжні та вітчизняні географічні школи
3. Земля у Всесвіті. Форма, розміри Землі та їх географічне значення
4. Сучасні уявлення про речовинний склад і будову Землі. Основні епохи орогенезу та їх результати
5. Рухи Землі та їх географічні наслідки
6. Радіаційний режим атмосфери. Закономірності розподілу тепла й вологи на земній кулі. Динаміка атмосфери. Процеси та фактори кліматоутворення

7. Енергетичні джерела, чинники та основні ендегенні й екзогенні процеси рельєфоутворення на суходолі земної кулі. Генетична класифікація форм рельєфу
8. Особливості поверхневого стоку на земній кулі. Річковий режим. Характеристики річкового стоку
9. Географічна оболонка, її структура та основні властивості. Просторова диференціація географічної оболонки. Природна зональність
10. Фізико-географічна характеристика Євразії, Північної Америки, Південної Америки, Австралії, Антарктиди, Африки
11. Природні умови і природні ресурси України. ПРП та його оцінка
12. Фізико-географічне районування України
13. Суспільна географія як наука: об'єкт, предмет, структура, методи, основні категорії і поняття. Етапи розвитку української суспільної географії. Видатні економіко-географи
14. Формування державної території України в ХХ столітті. Етнічні землі України. Сучасний АТУ України. Суспільно-географічне положення України та його оцінка. Вхідження України в міжнародні організації
15. Суспільно-географічна характеристика населення та розселення населення України, його структурно-динамічні та територіальні особливості
16. Загальна характеристика національного господарства України
17. Економіко-географічна характеристика галузей господарства України
18. Зовнішньоекономічні зв'язки України
19. Економіко-географічне районування України. Характеристика окремих економіко-географічних районів за типовим планом
20. Політична карта світу
21. Географія світових природних ресурсів. Ресурси Світового океану. Проблеми ресурсозабезпеченості та ресурсокористування у період НТР
22. Суспільно-географічна характеристика населення та розселення населення світу, його структурно-динамічні та територіальні особливості. Урбанізація
23. Загальна характеристика світового господарства
24. Економіко-географічна характеристика галузей господарства світу за типовим планом
25. Міжнародні економічні відносини
26. Глобальні проблеми людства: їх зміст, шляхи вирішення
27. Суспільно-географічна характеристика провідних країн світу різних типів. Особливості формування політичної карти, оцінка природних ресурсів, найбільш характерні риси населення і господарства регіонів: Північної, Західної, Південної, Центральної і Східної Європи; Північної і Латинської Америки; Південно-Західної, Південної, Центральної, Південно-Східної і Східної Азії; Африки, Австралії та Океанії

28. Методи навчання географії: репродуктивний, пояснювально-ілюстративний, проблемного викладання навчального матеріалу, частково-пошуковий, дослідницький та ін.
29. Дидактичні принципи навчання географії
30. Система засобів навчання географії: наочні, вербально-інформаційні, технічні засоби навчання

IV. Приклад тестового завдання

Назвіть причину незначної кількості опадів у зимовий період на тихоокеанському узбережжі помірного поясу Євразії:

- A. наявність континентального мусону
- B. вічна мерзлота
- C. особливості рельєфу території
- D. переважання деревної рослинності

V. Перелік рекомендованої літератури з географії та методики її викладання

Перелік рекомендованої літератури з географії

1. Багров М. В. Боков В. О., Черваньов І. Г. Землезнавство. К. : Либідь, 2000. 464 с.
2. Барановський М. О. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки. Навчальний посібник. Ніжин: ПП Лисенко М.М. 376 с.
3. Безуглий В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посібник / В. В. Безуглий, С. В. Козинець. К. : Академія, 2007. 688 с.
4. Блій Г. Географія: світи, регіони, концепти / пер. з англ. / М.В. Багров // Геополітика и екогеодинамика регионов / Г. Блій, П. Муллер, О. І. Шаблій. Симферополь : ТНУ, 2007.
5. Географія : довідник / Й. Р. Гілецький, Р. Р. Сливка, М. М. Богович. Харків : Веста : Ранок, 2008. 480 с.
6. Географія України: навч. посіб. / За ред. проф. В. Б. Некоса. Харків, 1993. 184 с.
7. Голиков А. М. Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Вступ до економічної і соціальної географії: підручник. К. : Либідь, 1996. 320 с.
8. Голиков А. П. Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Вступ до економічної і соціальної географії. К. : Либідь, 1996. 231 с.
9. Гудзеляк І. Географія населення : навч. посіб. / за ред. О. І. Шаблія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 232 с.
10. Гукалова І. В., Мальчикова Д. С. Вступ до фаху: географія і суспільство: навч. посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 268 с.

11. Економічна і соціальна географія світу: навчальний посібник (за ред. С. П. Кузика). Львів: Світ, 2002. 672 с.
12. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки. Навчальний посібник. Ніжин: ПП Лисенко М.М. 376 с.
13. Заставецька О. В., Заставецький Б. І., Ткач. Д. В. Географія населення України. Тернопіль, 2003. 149 с.
14. Коротун І. М., Коротун Л. К., Коротун С. І. Природні умови та природні ресурси України. Рівне, 1997. 172 с.
15. Маринич О. М., Шищенко П. Г. Фізична географія України. К. : Знання, 2006. 479 с.
16. Масляк П. О. Географія України : навч. посіб. К. : Стафед-2, 2000. 148 с.
17. Масляк П. О., Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Словник-довідник учня з економічної і соціальної географії світу. К. : Лібра, 1996. 328 с.
18. Мезенцева Н. І. Економічна та соціальна географія України. Районна частина : Електронний підручник / Н. І. Мезенцева, К. В. Мезенцев. К., 2008. 141 с.
19. Олійник Я. Б., Шищенко П.Г., Степаненко А.В., Масляк П.О. Географія для старшокласників та абітурієнтів. К. : Знання, 2006. 455 с.
20. Паламарчук М. М. Паламарчук О.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії : [посіб. для викл. екон. і геогр. факультетів вузів, наук. працівників, аспірантів]. К. : Знання, 1998. 416 с.
21. Панасенко Б. Д. Фізична географія материків та океанів: навч. посібник. Ч.1. Вінниця: ПП "Едельвейс і К", 2008. 588 с.
22. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України : У 3-х частинах. К. : ВД «Кієво-Могилянська Академія». Чернівці : Зелена Буковина, 1999. – 568 с.
23. Соціально-економічна географія світу (загальна частина) : навч. посіб. / За ред. С. П. Кузика. Тернопіль : Підручники і посібники, 1998. 671 с.
24. Соціально-економічна географія України: навч. посіб. / За ред. проф. О. І. Шаблій. Л. : Світ, 2000. 679 с.
25. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії: навчальний посібник. Одеса, Астропринт, 2009. 544 с.
26. Шаблій О. І. Соціально-економічна географія України : навч. посіб. Львів : Світ, 2000. 680 с.
27. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 744 с.
28. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії : підручник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 444 с.

Інтернет-ресурси

1. Географія. Загальна географії: матеріали на платформі Edera/ URL: <https://geography.ed-era.com>
2. Навчальний сайт з географії, всесвітньої історії та історії України URL: <https://geomap.com.ua>

3. Савчук І. Г. Словник суспільної географії. URL: <https://geohub.org.ua/geography>
4. Geograph. Електронний ресурс. URL: <http://www.geograf.com.ua/human>
5. Osvitanet. Інтерактивні атласи і карти. URL: <https://new.osvitanet.com.ua/interaktyvni-atlasy/>
6. Seterra. Географічні онлайн вікторини. URL: <https://online.seterra.com/uk>

Перелік рекомендованої літератури з методики викладання географії

1. Дидактика географії : монографія (електронна версія) / В.М. Самойленко, О.М. Топузов, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. К. : Ніка-Центр, 2013. 570 с. URL: <https://ru.ua1lib.org/book/3097703/b480b4>
2. Загальна методика навчання географії : підручник [з грифом МОНМС України] / О.М. Топузов, В.М. Самойленко, Л.П. Вішнікіна. К. : ДНВП «Картографія», 2012. 512 с.
3. Коберник С. Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах: посібник для вчителя. К.: Навчальна книга, 2005. 319 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/6459_01.pdf
4. Коберник С., Коваленко Р. Географія. Довідник для абітурієнтів та школярів. К.: Літера ЛТД, 2019. 592 с.
5. Коберник С.Г та ін. Методика викладання географії в школі: навч.-метод. посібник. К.: Стафед-2, 2000. 320 с.
6. Самойленко В.М., Топузов О.М., Вішнікіна Л.П., Діброва І.О. Дидактика географії: монографія (електронна версія). К.: Ніка-Центр, 2013. 570 с. URL: <https://ru.ua1lib.org/book/3097703/b480b4>
7. Навчання географії : Понятійно-термінологічний словник (Рекомендовано МОН України як понятійно-термінологічний словник для вищих навчальних закладів / В. М. Самойленко, Я. Б. Олійник, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. К.: Ніка-Центр, 2014. 352 с.